

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
ตำบลเชียงเคี่ยน

องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงเคี่ยน

สปสช

กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงเคี่ยน

ธรรมนูญ

ว่าด้วยระบบสุขภาพตำบลเชียงเคี่ยน
อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๕

ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพตำบลเชียงเคี่ยน

ฉบับที่ ๑ ปี ๒๕๕๕

“ชาวตำบลเชียงเคี่ยน อยู่เย็น เป็นสุข”

ข้อ ๑ ธรรมนูญนี้เรียกว่า “ธรรมนูญสุขภาพตำบลเชียงเคี่ยน พ.ศ.๒๕๕๕”

ข้อ ๒ ธรรมนูญนี้ให้มีผลบังคับใช้ภายใน ๓๐ วัน หลังจากคณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพตำบลเชียงเคี่ยนมีมติเห็นชอบ

นิยามศัพท์

ข้อ ๓ ในธรรมนูญนี้

“ธรรมนูญสุขภาพตำบลเชียงเคี่ยน” หมายความว่าข้อตกลงร่วมกันของคนตำบลเชียงเคี่ยน เพื่อนำไปสู่สุขภาพดีชุมชนได้ตระหนัก ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์สู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเกิดการพัฒนาทางด้านสุขภาพที่ยั่งยืนที่จะนำไปสู่เป้าหมายคือประชาชนมีสุขภาวะที่ดี

“อยู่เย็นเป็นสุข” หมายความว่า การที่ประชาชนตำบลเชียงเคี่ยนมีสุขภาพดีแบบองค์รวมที่ให้ความสำคัญทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา อาศัยอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีก่อให้เกิดความสุขภายในและภายนอกร่างกาย

“ความสุขภายใน” หมายความว่าความสุขที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ไม่ได้ขึ้นกับการมีหรือไม่มีปัจจัยภายนอกโดยตรงความสุขภายในมักเป็นความสุขในระดับจิตและปัญญาแบ่งออกเป็นความสุขจากการมีอิสรภาพความภาคภูมิใจ การเข้าถึงหลักศาสนา(ศีล) ความสงบ(สมาธิ) ความไม่ยึดมั่นถือมั่น(ปัญญา) ความสุขภายในส่วนใหญ่สามารถเรียนรู้และเกิดขึ้นเฉพาะตน แต่อาจจะต้องอาศัยกลไกการสนับสนุนจาก

ระบบสังคมภายนอก โดยเฉพาะเรื่องของการมีอิสรภาพที่มักผูก
กับระบบสังคม การเมือง เศรษฐกิจ

“ความสุขภายนอก” หมายความว่า ปัจจัยต่าง ๆ ในการดำรง
ชีวิต รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันและปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม
แบ่งออกได้เป็น การมีปัจจัยสี่พอเพียงมีความมั่นคงในชีวิตครอบครัว
อบอุ่น การมีชุมชนเข้มแข็ง มีสิ่งแวดล้อมที่ดี

“สุขภาพ” หมายความว่าภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย
ทางจิต ทางปัญญา ทางอารมณ์และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์
รวมอย่างสมดุล

“ปัญญา” หมายความว่า ความรู้ทั่ว รู้เท่าทันและความเข้าใจ
อย่างแยกได้ในเหตุผลแห่งความดี ความชั่ว ความมีประโยชน์และ
ความมีโทษ ซึ่งนำไปสู่ความมีจิตอันดีงามและเอื้อเพื่อเพื่อแผ่

“องค์กรทุกภาคส่วน” หมายความว่า หน่วยงานราชการที่อยู่ใน
พื้นที่ตำบลเชิงเคียน รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชน มูลนิธิ ศาสนสถาน

“คุณธรรม” หมายความว่า คุณงามความดี ที่วิญญูชนพึงสำนึก
ในจิตใจของตน ในเรื่องความจริง ความดี ความงาม และใช้เป็นหลัก
ในการดำเนินชีวิต

“จริยธรรม” หมายความว่า แนวทางแห่งความประพฤติที่ยึด
หลักคุณธรรม

“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” หมายความว่า แนวการดำรงอยู่
และ ปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับ
ชุมชน จนถึงระดับตำบล ทั้งในการพัฒนาให้ดำเนินไปในทางสายกลาง
หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะ
ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆอันเกิด
จากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความ
รอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการ
ต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะ

เดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในตำบลโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมืองท้องถิ่น ทุกระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์แท้ให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

“การสร้างเสริมสุขภาพ” หมายความว่า การกระทำที่มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลมีสุขภาพะทางกาย จิต ปัญญาและสังคมโดยสนับสนุนพฤติกรรมบุคคลและการจัดการสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม “นโยบายสาธารณะ” หมายความว่า ทิศทางหรือแนวทางที่สังคมโดยรวมเห็นว่าหรือเชื่อว่าควรจะดำเนินการไปในทิศทางนั้น รวมถึงนโยบายที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรที่กำหนดมาจากรัฐด้วย

“การมีส่วนร่วม” หมายความว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ในลักษณะของการร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบ

“การป้องกันโรค” หมายความว่า การกระทำหรืองดกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยหรือเป็นโรคและการป้องกันไม่ให้เกิดกลับเป็นซ้ำในกรณีที่หายจากการเจ็บป่วยหรือเป็นโรคแล้ว สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ระดับ คือ การป้องกันก่อนการเกิดโรคหรือก่อนการเจ็บป่วย การป้องกันโรคในระยะที่เกิดโรคหรือเจ็บป่วยขึ้นแล้ว และการป้องกันโรคและฟื้นฟูสภาพเมื่อหายจากการเจ็บป่วยแล้ว

“การควบคุมโรค” หมายความว่า การควบคุมโรคระบาด โรคไม่ติดต่อ โรคติดต่อ โรคติดต่ออันตรายต่างๆ รวมทั้งโรคที่เกิดจากการปนเปื้อนของสารต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมและอาหาร และโรคอื่นๆที่สามารถลดความสูญเสียสุขภาพ ชีวิตและทรัพย์สินได้หากมีการตรวจพบแต่เนิ่นๆ

“การป้องกันและการควบคุมปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ” หมายความว่า การจัดการกับปัจจัยต่างๆที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้แก่สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและชีวภาพ เชื้อโรค สารเคมี ภัยธรรมชาติ รวมทั้งระบบต่างๆ ในสังคมเพื่อควบคุมปัจจัยดังกล่าว ให้มีผลเสียต่อสุขภาพน้อยที่สุด รวมทั้งการสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการมีสุขภาพด้วย

“การบริการสาธารณสุข” หมายความว่า การบริการต่างๆ อันเกี่ยวกับ การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรคและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ การตรวจวินิจฉัยและบำบัดสภาวะความเจ็บป่วยและการฟื้นฟูสมรรถภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน

“คุณภาพบริการสาธารณสุข” หมายความว่า คุณลักษณะของบริการสาธารณสุขที่อยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้ทั้งด้านมนุษย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและด้านอื่นๆ และพื้นฐานด้านคุณธรรมและจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนและสังคมได้อย่างเหมาะสม

“การบริการสาธารณสุขที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์” หมายความว่า การบริการสาธารณสุขที่มีความเอื้ออาทรความสมานฉันท์ระหว่างบุคลากรสาธารณสุขและประชาชนโดยมุ่งประโยชน์สุขของประชาชน ครอบครัว ชุมชนและสังคมตามจรรยาบรรณวิชาชีพโดยสุจริตปราศจากการครอบงำของผลประโยชน์ทางธุรกิจ

“การบริการสาธารณสุขปฐมภูมิ” หมายความว่า การบริการสาธารณสุขที่เน้นบริการบุคคลครอบครัว และชุมชนมีความเข้มข้นในเชิงวิชาการและเทคโนโลยีในระดับหนึ่ง มุ่งเน้นในมิติของมนุษย์และสังคมเป็นบริการแบบผสมผสาน ทั้งการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกัน

และควบคุมโรคและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ รักษาพยาบาล และฟื้นฟูสมรรถภาพ บริการเป็นองค์รวมเชื่อมโยงใกล้ชิดระหว่างผู้ให้บริการสถานบริการชุมชนและครอบครัว มีความเชื่อมโยงกับระบบบริการสาธารณสุข ระดับอื่นๆ และกับชุมชนเพื่อส่งต่อความรับผิดชอบการให้บริการระหว่างกันและกันเป็นอย่างดี

“การบริการสาธารณสุขที่มุ่งเน้นผลประโยชน์เชิงธุรกิจ” หมายความว่า การบริการสาธารณสุขในลักษณะที่มุ่งหวังทำกำไรสูงสุดตามกลไกตลาดเพื่อนำกำไรมาแบ่งกันในกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจเช่นเดียวกับ การประกอบธุรกิจทั่วไป

“ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ” หมายความว่าองค์ความรู้ ความคิด ความเชื่อ และความชำนาญในการดูแลสุขภาพโดยอาศัยความรู้ที่ได้สั่งสมถ่ายทอด และพัฒนาสืบต่อกันมาในท้องถิ่นซึ่งรวมถึง การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกอื่นๆที่ประชาชนและชุมชนใช้ในการดูแลสุขภาพอย่างสอดคล้องกับท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย

“การแพทย์แผนไทย” หมายความว่า การดูแลสุขภาพโดยอาศัยความรู้หรือตำราการแพทย์แบบไทยที่ได้สั่งสม ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมา หรือตามการศึกษาจากสถานศึกษาที่รับรองโดยกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ ทั้งนี้ ให้ครอบคลุมการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ การแพทย์บางอย่างประกอบการวินิจฉัยและการบำบัดโรคตามที่กฎหมายกำหนด

“การแพทย์พื้นบ้าน” หมายความว่า การดูแลสุขภาพโดยอาศัยความรู้ที่ได้สั่งสม ถ่ายทอด และพัฒนาสืบต่อกันมาซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่น และเป็นที่ยอมรับของชุมชนท้องถิ่นนั้น

“การแพทย์ทางเลือกอื่นๆ” หมายความว่า การดูแลสุขภาพโดยอาศัยความรู้ทางการแพทย์ที่นอกเหนือจากการแพทย์แผนปัจจุบัน การแพทย์แผนไทย และการแพทย์พื้นบ้าน

“ประชาชนตำบลเชียงเคี่ยน” หมายความว่า ประชาชนที่อาศัยหรือปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลเชียงเคี่ยน

“หมอพื้นบ้าน” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถในการดูแลสุขภาพโดยอาศัยภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้าน

“ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการจากผู้จัดให้มีสินค้าหรือบริการหรือข้อมูลข่าวสารอันนำไปสู่การบริโภคและหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม

“การบริโภคที่ยั่งยืน” หมายความว่า การสนองต่อความจำเป็นของการบริโภคสินค้าและบริการทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ในวิถีทางที่ทำให้เกิดความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

“การสร้างความรู้ด้านสุขภาพ” หมายความว่า การสร้างความรู้จากการปฏิบัติ การจัดการความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสังเคราะห์ความรู้และประสบการณ์ การศึกษาวิจัย การสังเคราะห์ความรู้และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและระบบสุขภาพ

“การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ” หมายความว่า การนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพที่หน่วยงานของรัฐและภาคส่วนต่าง ๆ จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่และสื่อสารกับประชาชนด้วยรูปแบบและช่องทางต่างๆ

“บุคลากรด้านสาธารณสุข” หมายความว่า ผู้ให้บริการสาธารณสุขที่มีกฎหมาย ระเบียบหรือข้อกำหนดรองรับ

“กำลังคนด้านสุขภาพ” หมายความว่า บุคคลหรือกลุ่มคนที่มีบทบาทในด้านการสร้างเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งรวมถึงบุคลากรด้านสาธารณสุขผู้ประกอบวิชาชีพ ด้านสาธารณสุข บุคลากรสายสนับสนุน บุคลากรทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก อาสาสมัครด้านสุขภาพต่างๆ แกนนำและเครือข่ายสุขภาพ ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

“จิตสำนึกสาธารณะ” หมายความว่า การที่บุคคลมีจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่นและให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

“ภัยพิบัติ” หมายความว่า ภัยอันเกิดจากเหตุทั้งปวงที่มีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินรวมถึงเหตุจากภัยธรรมชาติอันส่งผลให้เกิดการระบาดของโรค

หมวด ๑

ปรัชญาและแนวคิดหลักของระบบสุขภาพตำบลเชียงใหม่

ข้อ ๔ สุขภาพเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตำบลเชียงใหม่ ซึ่งจะต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมครอบคลุมทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันอย่างสมดุลบนพื้นฐานของวิถีชุมชน และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้คนตำบลเชียงใหม่ “อยู่เย็น เป็นสุข”

หมวด ๒

การจัดระบบสุขภาพตำบลเชียงใหม่ที่พึงประสงค์

ข้อ ๕ ประชาชนตำบลเชียงใหม่มีคุณธรรมจริยธรรมมีจิตสำนึกสาธารณะ และมีสุขภาพจิตดี

ข้อ ๖ การจัดระบบสุขภาพตำบลเชียงใหม่ จะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมชุมชน

ข้อ ๗ ส่งเสริมสถานบริการสาธารณสุขในตำบลเชียงใหม่ ให้มีมาตรฐานการบริการที่เอื้อต่อสุขภาพ

ข้อ ๘ ส่งเสริมให้ประชาชน และองค์กรทุกภาคส่วนในตำบลเชียงใหม่ มีส่วนร่วมในการจัดการระบบสุขภาพ มีจิตอาสาพัฒนางานที่ส่งเสริมสุขภาพ

ข้อ ๙ กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเชียงใหม่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรทุกภาคส่วนควรใช้ธรรมนุญสุขภาพเป็นแนวทางในการจัดทำแผนแม่บทในการดำเนินงาน

ข้อ ๑๐ เสริมสร้างพฤติกรรม ค่านิยมการบริโภค ในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

หมวด ๓

การควบคุมป้องกันปัจจัยคุกคามต่อสุขภาพ และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

ข้อ ๑๑ ส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อม ภายในบ้าน และชุมชน ให้เหมาะสม เอื้อต่อสุขภาพ

ข้อ ๑๒ มีการเฝ้าระวัง ควบคุมป้องกันสิ่งเสพติด และภัยคุกคามทางสังคมทุกประเภท ให้แก่ประชาชนตำบลเชียงเคี่ยน

ข้อ ๑๓ มีมาตรการป้องกันภัย เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนตำบลเชียงเคี่ยน

ข้อ ๑๔ ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวังและป้องกันภัยพิบัติ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และชุมชน

ข้อ ๑๕ ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวังและควบคุมป้องกันโรคติดต่อในชุมชน

ข้อ ๑๖ มีการควบคุม สถานประกอบการ ครุภัณฑ์ในการจัดการขยะ สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย แสง เสียง กลิ่น ควัน ฝุ่นละออง และความเร็วของยานพาหนะ ให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

ข้อ ๑๗ สถานประกอบการจำหน่ายอาหารในตำบลเชียงเคี่ยน ควรมีจิตสำนึก ในการประกอบอาหารให้ถูกหลักสุขาภิบาล ทั้งสถานที่ การปรุงอาหาร อุปกรณ์เครื่องใช้ และวัสดุ ให้ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

ข้อ ๑๘ ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน ทำการเกษตรแบบชีวภาพ

ข้อ ๑๙ หลีกเลี่ยงการใช้ยาฆ่าหญ้าและสารเคมีที่เป็นพิษต่อคน ในบริเวณบ้านและชุมชน

หมวด ๔

การสร้างเสริมสุขภาพ

ข้อ ๒๐ ส่งเสริมให้คนตำบลเชียงเคี่ยนบริโภคอาหารหลากหลายชนิด เน้น ผัก ผลไม้ ลดอาหารรสหวาน มัน เค็ม และส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวและผักพื้นบ้านไว้บริโภคในครัวเรือน

ข้อ ๒๑ ประชาชนตำบลเชียงเคี่ยน ควรออกกำลังกายสม่ำเสมอ ครั้งละ ๓๐ นาทีขึ้นไป อย่างน้อยสัปดาห์ละ ๓ วัน

ข้อ ๒๒ ให้ศาสนสถานเป็นศูนย์รวมใจของประชาชนในชุมชนและใช้หลักธรรมในการส่งเสริมด้านจิตใจแก่ประชาชน

ข้อ ๒๓ ประชาชนตำบลเชียงเคี่ยน ควรลด ละ เลิก อบายมุข เช่น บุหรี่ สุรา ยาเสพติด การประพาศติพิศดารกรรม

ข้อ ๒๔ ส่งเสริมให้เจ้าภาพ งดการเลี้ยงสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ น้ำอัดลม อาหารรสหวานจัด บุหรี่ ในงานศพ เพื่อลดภาวะเสี่ยงในการเกิดโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง

ข้อ ๒๕ ประชาชนในตำบลเชียงเคี่ยน ควรหลีกเลี่ยงการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในศาสนสถาน โรงเรียนสถานบริการสาธารณสุข และสถานที่ราชการ

ข้อ ๒๖ ประชาชนตำบลเชียงเคี่ยน ควรหลีกเลี่ยงการถวายอาหารรสหวานจัด มัน เค็ม แต่พระภิกษุสงฆ์

ข้อ ๒๗ ประชาชนตำบลเชียงเคี่ยนควรหลีกเลี่ยงการบริโภคอาหารที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรค เช่น การกินอาหารที่มีไขมันสูง อาหารรสจัด อาหารสุกๆดิบๆ หรืออาหารที่มีสารปนเปื้อน

ข้อ ๒๘ สถานศึกษา ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีการใช้สุขบัญญัติแห่งชาติในการดูแลสุขภาพ

ข้อ ๒๙ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีทักษะชีวิตในการป้องกันตนเองเรื่องเพศศึกษาที่ปลอดภัย

หมวด ๕

การติดตามประเมินผลและควบคุมคุณภาพด้านสุขภาพ

ข้อ ๓๐ ให้สถานบริการสาธารณสุข กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลเชียงใหม่ และ อบต.เชียงใหม่ นำเสนอผลการดำเนินงานด้านสุขภาพ ต่อชุมชนตำบลเชียงใหม่ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

ข้อ ๓๑ ให้สถานบริการสาธารณสุข กองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลเชียงใหม่ และ อบต.เชียงใหม่ มีระบบประเมินผล และคืนข้อมูลด้านสุขภาพ แก่ชุมชนตำบลเชียงใหม่

ข้อ ๓๒ ให้สถานบริการสาธารณสุขร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุข จัดบริการตรวจหรือประเมินภาวะสุขภาพระดับบุคคล รวมทั้งประเมินความพึงพอใจในการรับบริการด้านสุขภาพ

ข้อ ๓๓ ประชาชนตำบลเชียงใหม่ ร่วมกันนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดระบบสุขภาพของคนตำบลเชียงใหม่

หมวด ๖

การสร้างบุคลากรด้านสุขภาพและพัฒนาสถานบริการสาธารณสุข

ข้อ ๓๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุนในการผลิตบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ตลอดจนประสานงานให้มีบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขที่เพียงพอต่อการให้บริการตามเกณฑ์

ข้อ ๓๕ มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับด้านสุขภาพในพื้นที่ตำบลเชียงใหม่ ตามบทบาทหน้าที่

ข้อ ๓๖ ต้องมีการพัฒนาคุณภาพสถานบริการสาธารณสุขในพื้นที่ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ ให้บริการด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์

ข้อ ๓๗ ประชาชนตำบลเชียงเคี่ยน ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานบริการสาธารณสุข รักษาทรัพย์สิน เพื่อใช้ ประโยชน์ร่วมกัน

ข้อ ๓๘ ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนตำบลเชียงเคี่ยนกลุ่มองค์กรชมรมต่าง ๆ มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการ สร้างเสริมสุขภาพเฝ้าระวังโรค ควบคุม ป้องกันโรค ในระดับครอบครัว และชุมชน

หมวด ๗

การส่งเสริม สนับสนุน การใช้และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกอื่นๆ

ข้อ ๓๙ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สนับสนุน บุคลากร หรือ งบประมาณในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก

ข้อ ๔๐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ในการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษา และฟื้นฟูสุขภาพ ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อ ๔๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มตามภารกิจ ให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยพัฒนาให้เป็นอาชีพเสริม

ข้อ ๔๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สนับสนุน บุคลากร หรือ งบประมาณในการพัฒนากลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชนให้เข้มแข็ง

หมวด ๘

การคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค

- ข้อ ๔๓ จัดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในตำบลเชียงใหม่
- ข้อ ๔๔ ประชาชนในตำบลเชียงใหม่ ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างทั่วถึง
- ข้อ ๔๕ ประชาชนตำบลเชียงใหม่ ได้รับการดูแล และคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค อย่างเป็นธรรม
- ข้อ ๔๖ มีเกณฑ์ เงื่อนไข หรือมาตรฐานของสินค้า บริการ สถานบริการ ที่ส่งผลต่อสุขภาพ
- ข้อ ๔๗ ห้ามโฆษณาจำหน่ายสินค้า หรือบริการ ที่เกินความจริงแก่ประชาชนตำบลเชียงใหม่

หมวด ๙

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้และบริการข้อมูลสาธารณสุข

- ข้อ ๔๘ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ และการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารด้านสุขภาพ แก่ประชาชนตำบลเชียงใหม่อย่างต่อเนื่อง และหลากหลายช่องทาง
- ข้อ ๔๙ สำนักธรรมนูญสุขภาพตำบลเชียงใหม่ มีการบริหารจัดการข้อมูล สถานะทางสุขภาพ และเป็นศูนย์ความรู้ด้านสุขภาพ
- ข้อ ๕๐ มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสุขภาพ ในระดับตำบลอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

หมวด ๑๐

การระดมทรัพยากรและสนับสนุน งบประมาณการดำเนินงานด้านสุขภาพ

ข้อ ๕๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค การฟื้นฟูสุขภาพ แก่หน่วยงาน องค์กร หรือประชาชน

ข้อ ๕๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ออกประกาศ/คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบสุขภาพตำบลเชิงเคียน ครอบคลุมหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๕๓ ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการระดมทุนในการพัฒนางานด้านสุขภาพ และสถานบริการสาธารณสุข

หมวด ๑๑

สำนักธรรมนูญสุขภาพว่าด้วยระบบสุขภาพตำบลเชิงเคียน

ข้อ ๕๔ ที่ตั้งตั้งในสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงเคียน ตั้งอยู่ เลขที่ ๖๗ หมู่ ๗ ตำบลเชิงเคียน อ.เทิง จ.เชียงราย

๑.อำนาจหน้าที่

๑.๑ เป็นองค์กรชุมชนควบคุมกำกับการทำงานขับเคลื่อน “ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพตำบลเชิงเคียน”

๑.๒ นายกององค์การบริหารส่วนตำบลเชิงเคียน เป็นเจ้าภาพหลักในการจัดตั้งองค์กรต่างๆ ตามนัย “ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพตำบลเชิงเคียน”

๒.การบริหารจัดการ มีการบริหารจัดการ สำนักกรรมนุญสุขภาพ ตำบลเชียงเคี่ยน ให้เป็นไปตามระเบียบ

๒.๑ คณะกรรมการที่ปรึกษาสำนักกรรมนุญสุขภาพว่าด้วยระบบสุขภาพตำบลเชียงเคี่ยน

ประกอบด้วย

๑. เจ้าคณะตำบลเชียงเคี่ยน
๒. สาธารณสุขอำเภอเทิง
๓. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเทิง
๔. เกษตรอำเภอเทิง
๕. นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบพื้นที่ตำบลเชียงเคี่ยน
๖. พัฒนาการอำเภอเทิง
๗. สมัชชาสุขภาพจังหวัดเชียงราย

๒.๒ คณะกรรมการสำนักกรรมนุญสุขภาพตำบลเชียงเคี่ยนประกอบด้วย

๑. นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเชียงเคี่ยน	ประธานคณะกรรมการ
๒. กำนันตำบลเชียงเคี่ยน	รองประธาน
๓. ปลัด อบต.เชียงเคี่ยน	กรรมการ
๔. ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน	กรรมการ
๕. ผู้อำนวยการโรงเรียนทุกแห่ง	กรรมการ
๖. เกษตรตำบลเชียงเคี่ยน	กรรมการ
๗. หัวหน้าต้วยามตำบลเชียงเคี่ยน	กรรมการ
๘. รองนายก อบต.เชียงเคี่ยน	กรรมการ
๙. สมาชิก อบต.เชียงเคี่ยน ทุกคน	กรรมการ
๑๐. ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลเชียงเคี่ยน	กรรมการ
๑๑. ประธานกลุ่มพัฒนาสตรีตำบลเชียงเคี่ยน	กรรมการ
๑๒. ประธานชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลเชียงเคี่ยน	กรรมการ
๑๓. ประธานชมรมผู้พิการตำบลเชียงเคี่ยน	กรรมการ

๑๔. ประธานกลุ่มเยาวชนตำบลเชียงเคี่ยน กรรมการ
๑๕. ตัวแทนกลุ่มอาชีพตำบลเชียงเคี่ยน กรรมการ
๑๖. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเชียงเคี่ยน เลขานุการ
๑๘. พช.จพง.สาธารณสุขชุมชนตำบลเชียงเคี่ยน ผู้ช่วยเลขานุการ

หมวด ๑๒

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๕๕ การยื่นขอแก้ไขธรรมนูญสุขภาพตำบลเชียงเคี่ยน ต้องประกอบด้วยประชาชนในพื้นที่ตำบลเชียงเคี่ยนจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนประชากรในพื้นที่ตำบลเชียงเคี่ยนและคณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพตำบลเชียงเคี่ยนจำนวน ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของคณะกรรมการทั้งหมด

ข้อ ๕๖ การแก้ไขเพิ่มเติมธรรมนูญสุขภาพตำบลเชียงเคี่ยนฉบับนี้ ให้ดำเนินการเสมือนการจัดทำเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตำบลเชียงเคี่ยน การเสนอต้องยึดหลักเหตุผลความจำเป็นและประโยชน์ที่จะบังเกิดแก่คนในตำบลเชียงเคี่ยน การดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพตำบลเชียงเคี่ยน และต้องแจ้งวาระดังกล่าวต่อสาธารณชนทราบก่อนการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน มติการแก้ไขต้องมีผู้เห็นชอบเกินกึ่งหนึ่งของผู้เข้าร่วมเวทีดังกล่าว

ความหมายศาสนพิธี

ศาสนพิธี คือพิธีกรรมทางศาสนาซึ่งเป็นวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับศาสนาที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาหรือเป็นการแสดงออกถึงความเชื่อทางศาสนา กระนั้นก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมประเภทใด ๆ ก็ตามล้วนแต่มีสาร์ตตะอยู่ทีการเสริมสร้างคามดีงาม และความบริสุทธิ์ของผู้ร่วมพิธีกรรมเป็นพื้นฐาน

ศาสนพิธี แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. พิธีทำบุญในงานมงคล เป็นการทำบุญเพื่อความเป็นสิริมงคล ความสุขความเจริญ เช่น พิธีแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ เลี้ยงภัตตาหารเช้า-เพล งานฉลองเสนาสนะต่างๆ และวันเกิด เป็นต้น
๒. พิธีทำบุญในงานอวมงคล เป็นการทำบุญเพื่อขุดเป่าความชั่วร้ายให้หมดไป โดยปรารภถึงเหตุที่มาจากดี หรือเหตุที่ก่อให้เกิดความทุกข์โศก เช่น พิธีศพ พิธีทำบุญครบรอบ ๑๐๐ วัน ทำบุญปอยข้าวสังข์ เป็นต้น

การนิมนต์พระสงฆ์ งานมงคล – งานอวมงคล

การนิมนต์พระสงฆ์ที่จะมางานมงคลหรืองานอวมงคล จะต้องถือปฏิบัติตามประเพณี คือ เจ้าภาพงานจะต้องมานิมนต์พระสงฆ์ด้วยตัวเอง โดยแจ้งวัน เดือน ปี และพิธีที่เราจะทำนั้นให้พระสงฆ์ทราบเสมอ แล้วต้องถือเอาดอกไม้ธูปเทียนมานิมนต์พระสงฆ์ที่สังกัดวัดในหมู่บ้านก่อน และข้อที่ควรระวังเป็นที่สุด คือ หากว่านิมนต์ไปฉันภัตตาหาร ห้ามบอกชื่ออาหารโดยเด็ดขาดเพราะผิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ให้ใช้คำว่า ฉันภัตตาหาร หรือ รับบิณฑบาตภิกขาหารเพียงอย่างเดียว (งานมงคลนิมนต์พระสงฆ์เป็นเลขคี่ ๕, ๗, ๙ เป็นต้น งานอวมงคลนิมนต์พระสงฆ์เป็นเลขคู่ ๔, ๖, ๘ เป็นต้น ตามประเพณีของพระสงฆ์ภาคเหนือ)

การเตรียมการศาสนพิธี

งานมงคล	งานอวมงคล
โต๊ะหมู่บูชา (พระพุทธรูป ๑, เชิงเทียน ๑ คู่, กระจกสูง ๑, แจกัน ๑ คู่)	โต๊ะหมู่บูชา (พระพุทธรูป ๑, เชิงเทียน ๑ คู่, กระจกสูง ๑, แจกัน ๑ คู่)
ผ้าฉากหลังพระสงฆ์ (ถ้าหนึ่งบ้านไม่เรียบร้อย)	ผ้าฉากหลังพระสงฆ์ (ถ้าหนึ่งบ้านไม่เรียบร้อย)
อาสนะสงฆ์ (ตามจำนวนพระสงฆ์)	อาสนะสงฆ์ (ตามจำนวนพระสงฆ์)
ตาลปัตร (พัดพร้อมขาตั้ง ๑ อัน)	ตาลปัตร (พัด เกิด แก่ เจ็บ ตาย พร้อมขาตั้ง ตามจำนวนพระสงฆ์)
บาตรน้ำมนต์ ๑ ใบ (พร้อมคาถมน้ำมนต์ ๑ อัน, เทียนน้ำมนต์ ๑ เล่ม)	บาตรน้ำมนต์ ๑ ใบ (พร้อมคาถมน้ำมนต์ ๑ อัน, เทียนน้ำมนต์ ๑ เล่ม)
พาน (มากกว่าพระสงฆ์ไปอีก ๓ ใบ)	พาน (มากกว่าพระสงฆ์ไปอีก ๓ ใบ)
กระโถน (ตามจำนวนพระสงฆ์ หรือ ๒ รูป ต่อ ๑ ใบ)	กระโถน (ตามจำนวนพระสงฆ์ หรือ ๒ รูป ต่อ ๑ ใบ)
เสื่อ	เสื่อ
ดอกไม้ธูป-เทียนถวายพระสงฆ์ (ถ้ามี)	ดอกไม้ธูป-เทียนถวายพระสงฆ์ (ถ้ามี)
เครื่องไทยทาน (ตามจำนวนพระสงฆ์ หรือ ตามกำลังศรัทธา)	เครื่องไทยทาน (ตามจำนวนพระสงฆ์ หรือ ตามกำลังศรัทธา)
ซองปัจจัย (ตามจำนวนพระสงฆ์)	ซองปัจจัย (ตามจำนวนพระสงฆ์)
ที่กรวดน้ำ	ที่กรวดน้ำ
ด้ายสายสิญจน์ (๑ ม้วน ขึ้นไป)	ด้ายสายสิญจน์ (๑ ม้วน ขึ้นไป)
ภาชนะใส่น้ำถวายพระสงฆ์ (ตามจำนวนพระสงฆ์)	ภาชนะใส่น้ำถวายพระสงฆ์ (ตามจำนวนพระสงฆ์)
	ผ้ากุษาโยง
	ผ้าบังสุกุล (กลางคืน ไม่เกิน ๑ ชุด / กลางวัน ไม่เกิน ๓ ชุด)
	ผ้าไตรบังสุกุล (ตามกำลังศรัทธา)

ลำดับศาสนพิธี

๑. จุดเทียนธูป บูชาพระรัตนตรัย
๒. บัณฑิตนำกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย
๓. ประเคนขันดอกไม้ขอศีล ๕ – รับศีล ๕
๔. บัณฑิตอาราธนาพระปริตร
๕. พระสงฆ์สวดเจริญพุทธมนต์
๖. บัณฑิตอาราธนาธรรม (ถ้ามี)
๗. วางผ้าบังสุกุล (งานศพตอนกลางคืน)
๘. บัณฑิตกล่าวคำ โอกาส-เวรตาน (ถ้ามี)
๙. บัณฑิตนำกล่าวคำถวายไทยทาน
๑๐. ถวายไทยทาน
๑๑. พระสงฆ์อนุโมทนา
๑๒. บัณฑิตนำกล่าวคำกรวดน้ำแบบพื้นเมือง (เฉพาะในวัด)
๑๓. บัณฑิตกล่าวคำขอขมาพระรัตนตรัย (เฉพาะในวัด)
๑๔. บัณฑิตนำกล่าวคำลาพระ (เฉพาะในวัด)

****หมายเหตุงานทำบุญต่างๆและฉันเพล ให้ออกไปรับพระสงฆ์
เวลา ๐๙.๐๐ น. เริ่มทำพิธี เวลา ๑๐.๐๐ น.

งานศพกลางคืน ให้ออกไปรับพระสงฆ์ เวลา ๑๙.๐๐ น.เริ่มทำ
พิธี เวลา ๒๐.๐๐ น.

งานศพกลางวัน ให้ออกไปรับพระสงฆ์ เวลา ๐๘.๓๐ น. เริ่มทำ
พิธี เวลา ๐๙.๓๐ น.

คำบูชาพระรัตนตรัย

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

อิมิณา ลักกาเรนะ, พุทัง อะภิปูชะยามะ.

อิมิณา ลักกาเรนะ, ัมมัง อะภิปูชะยามะ.

อิมิณา ลักกาเรนะ, สังฆัง อะภิปูชะยามะ.

อะระหัง สัมมาสัมพุทธโ ะคะวา, พุทังภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ

กราบลง ๑ ครั้ง

สวากขาโต ภะคะวะตา ัมโม, ัมมัง นะมัสสามิ

กราบลง ๑ ครั้ง

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ

กราบลง ๑ ครั้ง

คำอาราธนาศีล ๕

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสระเณนะสะหะ
ปัญจะ สีลานิยามะ.ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ
ติสระเณนะสะหะ ปัญจะ สีลานิยามะ.ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง
วิสุง รักขะณัตถายะ ติสระเณนะสะหะ ปัญจะ สีลานิยามะ.

คำถวายข้าวพระทุกถ

อิมัง, สุปะพะยัญชนะ, สัมปันนัง, สาสีนัง, โภชะนัง, อุทะกัง,
วะรัง, พุทัสสะ, ปุเชมะฯ

คำลาข้าวพระทุกถ

เสลลัง มังคะลัง ยาจามิฯ

คำถวายสังฆทานทั่วไป

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)
อิมานิ มะยัง ภันเต, ภัตตานิ สะปะริวารานิ, ภิกขุสังฆ์สสะ โอนเชะ
ยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ ภัตตานิ สะปะริวารานิ,
ปะฏิคคัณหัตตุ, อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ, ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตอาหาร
กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์, ขอพระภิกษุสงฆ์จง
รับ ภัตตอาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ขอข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อ
ประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน เทอญ.

**** **หมายเหตุ** คำถวายของต่าง ๆ ให้เปลี่ยนคำที่ขีดเส้นได้ว่า ต่อไปนี้

สลากภัต . . . สลากภัตตานิ . . .

ข้าวสาร . . . ตณฺฑูลานิ . . .

ผ้าวัสสิกสาฎก (ผ้าอาบน้ำฝน) ...วัสสิกสาฎิกานิ สปริวารานิ...

ผ้าจํานำพรรษา . . . วสสาวาลิกจิวรานิ

ผ้าป่า . . . ปัสสุกุลจิวรานิ . . .

คำรตนน้ำพันมือ

อิทัง ทานะกัมมัง นิพพานะ ปัจจะโย โหนตุ โน นิจจัง
อิทัง สีละกัมมัง นิพพานะ ปัจจะโย โหนตุ โน นิจจัง อิทัง
ภาวะนากัมมัง นิพพานะ ปัจจะโย โหนตุ โน นิจจัง ยังกิญจิ
กุสะลัง กัตตัพพังกัมมัง สัพเพหิ อัมहेหิ กะตัง ปุญญัง โน อะ
นะโมทนต์ สุนันตุ โภณโต เอ เทวา อัสสะมิง จานะ อาหิคะตา
ทีฆายุกา สะทา โหนตุ สัพพะสัตตตานัง สุขีอัตตตานัง ปะริหะรัน
ตุ มาตาปีตา สุขิตา โหนตุ ทุกขา ปะมุญจันตุ สัพเพ ญาติกา
สุขิตา โหนตุ ทุกขา ปะมุญจันตุ สัพเพ อะญาติกา สุขิตา โหน
ตุ ทุกขา ปะมุญจันตุ สัพเพ ปัสสา สัพเพ ยักขา สัพเพ เปต
า สุขิตา โหนตุ ทุกขา ปะมุญจันตุ สัพเพ เทวา สุขิตา โหนตุ
ทุกขา ปะมุญจันตุ สัพเพ อวจะริยูปัชฌายา สุขิตา โหนตุ ทุก
ขา ปะมุญจันตุ สัพพะสัมปัตตโย สะมิชฌันตุ โว ฯ

คำขอมาพระรัตนตรัย

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตตะสา วา, พุทฺเธ กุกัมมัง ปะกะตัง
มะยา ยิงฺพุทฺเธ ปะฏิคคัณฺหะตุ อัจจะยันตัง , กาลันตะเร
สังวะริตฺตง วะ พุทฺเธ,

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตตะสา วา, อัมโม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยายัง,
อัมโม ปะฏิคคัณฺหะตุ อัจจะยันตัง, กาลันตะเร สังวะริตฺตง วะ อัมโม,

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตตะสา วา, สังฆะ กุกัมมัง ปะ
กะตัง มะยา ยิงฺ, สังฆะ ปะฏิคคัณฺหะตุ อัจจะยันตัง , กา
ลัน
ตะเร สังวะริตฺตง วะ สังฆะ,

วันทาเนื่อง

วันทามิ ภันเต สัพพัง อะปะราธัง ชะมะละ เม ภันเต
มะยา กะตัง ปุณฺณัง สามินา อะนุโมทิตฺตัง สามินา กะตัง
ปุณฺณัง มัยหัง ทาตฺตัง สาธุ สาธุ อะนุโมทามิ ฯ

คำขอมาบิดา-มารดา

โย โทโส, โมหะจิตเตนะ, มาตาปิตา, ปะกะโต มะยา,
ชะมะละเม, กะตัง โทสัง, สัพพะปาปิง, วินัสสะตุ, (๓ ครั้ง)

หากข้าพเจ้า, ได้ประพฤติล่วงเกิน, ต่อบิดา-มารดา, ด้วยอำนาจแห่ง
โมหะ, หรือด้วยความพลั้งเผลอ, ข้าพเจ้าขอกราบขมา, ต่อบิดา มารดา,
และจะสำรวมระวังต่อไป, ขอบิดา มารดา, ได้โปรดดโทษ, และอำนวยการ
พรให้ข้าพเจ้า, ประสบแต่สรรพมิ่งมงคลตลอดไป.

คำขานน้ำเบงก๋อ

อิหัง โน ญาตีนัง โหตุ, สุขิตา โหนตุ ญาตะโย ฯ

วันชัชฎาภ

วันชัชฎาภษีหัวหลวงนี้ ใช้สำหรับทำการมงคลทุกอย่าง เช่น กินแขกแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ เบ็ช้ช้ตุ้ บวชพระ เสี่ยงโชค ไปค้าขายต่างบ้านต่างเมือง โยกย้ายค้ายที่อยู่ เว้นวันที่ไม่เป็นมงคลเสีย ถือเอาวันดีมีโชค จะเกิดผลดีแก่ผู้ปฏิบัติตามอย่างมหาดาล

เดือนขึ้น/เดือนแรม ก็นัดือเอาอง่างเด็งวกัน

๑ คำ ช้างแก้วขึ้นสู่โรงธรรม (ดี)	๙ คำ ถูกเสี้ยนพระยาราม
๒ คำ ฟังธรรมกลางป่าช้า	๑๐ คำ หาความงามบได้
๓ คำ ล้างมือถ้าคอยกิน (ดี)	๑๑ คำ ชี้ไร่กลายเป็นดี (ดี)
๔ คำ นอนปลายตีนตากแดด	๑๒ คำ บ่มีดีสักหยาด
๕ คำ ฝีแวดล้อมปองเอา	๑๓ คำ ชยะพาบชมพู (ดี)
๖ คำ ลงสำเภาไปค้า (ดี)	๑๔ คำ ศ้ตรูปองร้าย
๗ คำ เคราะห้อยู่ถ้าคอยจน	๑๕ คำ ฝีแม่مایشปองเอา
๘ คำ สาระวนบ่เมี้ยน	

วันหัวเรึงหมอน

เมื่อจะทำพิธีแต่งงานมงคลสมรส เมื่อหาฤกษ์ยาม วัน เดือน ปี ได้แล้ว ท่านจะต้องหาวันหัวเรึงหมอนด้วย ดังนี้

เดือนใดก็ตาม ขึ้น ๒ - ๘ - ๑๐ - ๑๑ - ๑๒ - ๑๓ คำ

เดือนใดก็ตาม แรม ๔ - ๗ - ๑๐ - ๑๓ - ๑๔ คำ

เป็นวันหัวเรึงหมอน ดีนัก นอกจากนั้นไม่ดี อย่าทำเลย

วันเสีงประจำเดือน

คนโบราณเราถือว่าวันเสีงเป็นวันไม่ดี ไม่ควรทำการมงคลใดๆ ในวันเสีงเป็นอันขาด แต่ละเดือนจะมีวันเสีงประจำอยู่และตายตัว จึงควรจดจำให้ขึ้นใจอยู่เสมอ เพื่อสะดวกในการประกอบพิธีงานต่างๆ ดังนี้

เกียง	ห้า	เก้า	ระวิจันทั้ง	เสีง	วันอาทิตย์	และ	วันจันทร์
ยี่	หก	สิบ	อังคาร	เสีง	วันอังคารวันเดียว		
สี่	แปด	สิบสอง	สุโขพุทธา	เสีง	วันศุกร์	และ	วันพุธ
สาม	เจ็ด	เอ็ด	โลรีครุ	เสีง	วันเสาร์	และ	วันพฤหัสบดี

ดูตำราพื้นบ้านใหม่

วันอาทิตย์	กินข้าวแล้วขึ้น เอาคนชื้อแก้วหรือคำขึ้นก่อน
วันจันทร์	เอาขันดอกไม้ขึ้นก่อน
วันอังคาร	เอาแก้วใส่น้ำขึ้นก่อน
วันพุธ	เอาข้าวเจือขึ้นก่อน
วันพฤหัสบดี	เอาไม้และหนังสือขึ้นก่อน
วันศุกร์	เอาข้าวสารขึ้นก่อน
วันเสาร์	เอาก่อนหินและขวานขึ้นก่อน

ทิศที่เป็นศรีของวัน

วันประกอบพิธี

วันอาทิตย์
วันจันทร์
วันอังคาร
วันพุธ
วันพฤหัสบดี
วันศุกร์
วันเสาร์
วันพุธ (กลางคืน)

ทิศที่เป็นศรี

ใต้
ตะวันตกเฉียงใต้
ตะวันตก
ตะวันตกเฉียงเหนือ
อีสาน
ตะวันออกเฉียงใต้
เหนือ
ตะวันออก

สารบัญ

นิยามศัพท์	๑-๗
หมวดที่ ๑ ปรัชญาและแนวคิดหลักของระบบสุขภาพตำบลเชียงใหม่	๘
หมวดที่ ๒ การจัดระบบสุขภาพตำบลเชียงใหม่ที่พึงประสงค์	๘
หมวดที่ ๓ การควบคุมป้องกันปัจจัยคุกคามต่อสุขภาพและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม	๙
หมวดที่ ๔ การสร้างเสริมสุขภาพ	๑๐
หมวดที่ ๕ การติดตามประเมินผลและควบคุมคุณภาพด้านสุขภาพ	๑๑
หมวดที่ ๖ การสร้างบุคลากรด้านสุขภาพและพัฒนาสถานบริการ	๑๑-๑๒
หมวดที่ ๗ การส่งเสริม สนับสนุน การใช้ และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกอื่นๆ	๑๒
หมวดที่ ๘ การคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค	๑๓
หมวดที่ ๙ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้และบริการข้อมูลสาธารณสุข	๑๓
หมวดที่ ๑๐ การระดมทรัพยากรและสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานด้านสุขภาพ	๑๔
หมวดที่ ๑๑ สำนักธรรมนูญสุขภาพว่าด้วยระบบสุขภาพตำบลเชียงใหม่	๑๔-๑๖
หมวดที่ ๑๒ บทเฉพาะกาล	๑๖
ความรู้เรื่องศาสนพิธี	๑๗-๒๔

**ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพ
ตำบลเขียงเคียน
ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๕**

“ชาวตำบลเชียงเคี่ยน อยู่เย็น เป็นสุข”

สำนักกรรมนุษยสภาพว่าด้วยระบบสุขภาพตำบลเชียงเคี่ยน

องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงเคี่ยน 65 ม. 7 ต.เชียงเคี่ยน อ.เทิง จ.เชียงราย

โทรศัพท์ : 053918086 , 0811117863 E-mail : sao.chaingkian@gmail.com